

MARKUS ZUSAK

Podul de lut

Traducere din limba engleză

ADRIANA BĂDESCU

Portretul unui ucigaș ca bărbat de vârstă mijlocie

Dacă înainte de început (în scris, cel puțin) au fost o mașină de scris, un câine și un șarpe, începutul însuși – cu unsprezece ani înainte – a fost cu un ucigaș, un catâr și cu Clay. Chiar și la începuturi însă cineva trebuie s-o ia înainte, iar în ziua aceea, acel cineva nu putea fi decât Ucigașul. La urma urmei, el e cel care a pus totul în mișcare și pe noi să privim înapoi. Și a făcut-o sosind. A sosit la ora șase.

Întâmplător, era ora potrivită – o altă seară fierbinte de februarie; amiaza clocotise asfaltul, iar soarele era încă sus, dureros. Era o căldură de care să te-agăți și pe care să te bazezi, sau mai curând una care îl agățase pe el. În istoria tututor ucigașilor, de pretutindeni, asta era, cu siguranță, cel mai jalnic.

La cei un metru și șaptezeci ai lui, era de înălțime medie.

La șaptezeci și cinci de kilograme, o greutate potrivită.

Dar nu vă faceți iluzii – era doar o pârlăoagă în costum de haine; era adus de spate, era frânt. Se sprijinea de aer de parcă ar fi așteptat ca aerul să-l termine, numai că n-avea să-l termine, nu azi, fiindcă dintr-odată ziua nu părea una în care ucigașii să primească favoruri.

Nu, azi o simțea.

O adușmeca.

Era nemuritor.

Ceea ce rezumă lucrurile destul de bine.

Poți să te bazezi pe Ucigaș că va fi de neucis exact în clipa în care tu ar fi fost mai bine mort.

Un timp nesfârșit apoi, zece minute pe puțin, stătu nemișcat în capătul străzii Archer, ușurat fiindcă ajunsese în sfârșit, îngrozit să se afle acolo. Străzii nu părea să-i pese prea mult; aerul ei era dens, dar banal, mirosul ei de fum era palpabil. Mașinile erau trântite mai degrabă decât parcate, iar cablurile de curent atârnavă de la greutatea porumbeilor tăcuți, înfierbântați și stingheriți. În jurul ei, un oraș se înălța, strigând:

Bine ai revenit, ucigașule!

Vocea era caldă, alături de el.

Ai o mică problemă, aș spune... Fapt este că „o mică problemă“ e doar un vag eufemism – ești într-un necaz disperat.

Iar el o știa.

Și în scurt timp, arșița ajunsese mai aproape.

Archer Street începu să se ridice la înălțimea situației, aproape trecându-și palmele de încântare, iar Ucigașul se aprinse. Simțea flacăra crescând, undeva în interiorul jachetei, și odată cu ea apărură întrebările:

Putea să se ducă și să termine începutul?

Putea duce totul la capăt?

Pentru un ultim moment își permise un mic lux – fiorul nemișcării – și apoi înghiți greu, își scărpină cununa de păr țepos și, cu o hotărâre înverșunată, porni către numărul optsprezece.

Un bărbat într-un costum de haine în flăcări.

Desigur, se ducea în ziua aceea la cinci frați.

La noi, băieții Dunbar.

De la cel mai mare la cel mai mic:

Eu, Rory, Henry, Clayton, Thomas.

Niciodată n-aveam să mai fim aceiași.

Sincer să fiu, nici el n-avea să mai fie, și ca să vă faceți măcar o idee vagă despre ce-l aștepta pe Ucigaș, ar trebui să vă spun cum eram.

Mulți ne considerau zurbagii.

Barbari.

În general, aveau dreptate.

Mama murise.

Tata plecase.

Înjuram ca niște lepădături, ne certam ca niște bătăuși și ne pedepseam reciproc la scaldă, la tenisul de masă (întotdeauna la mese de mâna a treia sau a patra, deseori așezate pe iarba noduroasă din curte), la jocul de Monopoly, la darts, la fotbal, la cărți și la toate cele pe care puteam pune mâna.

Aveam un pian la care nimeni nu cânta.

Televizorul ispășea o condamnare pe viață.

Canapeaua primise douăzeci de ani.

Uneori, când suna telefonul, unul dintre noi ieșea, ocolea în fugă veranda și se ducea la casa de alături; era doar bătrâna doamnă Chilman: cumpăraseră o sticlă cu suc de roșii și nu-i putea desface ticăloșia de capac. Pe urmă acela dintre noi care ieșise se întorcea și lăsa ușa de la intrare să se trântască, iar viața mergea mai departe.

Da, pentru noi cinci, viața întotdeauna mergea mai departe.

Era ceva ce ne administram reciproc cu vârf și îndesat, mai ales atunci când lucrurile decurgeau foarte bine sau foarte rău. Așa se întâmpla când ieșeam pe Archer Street în după-amiaza înserării. Băteam orașul. Turnurile, străzile. Copacii cu aer îngrijorat. Absorbeam dialogurile strigate în gura mare din cârciumi, din case și din blocurile de locuințe, fără să ne îndoim vreo clipă că locul ne aparținea. Pe undeva ne așteptam să-l înșfăcăm și să-l ducem acasă, strâns la subsuoară. Nu conta că aveam să ne trezim a doua zi constatând că a dispărut din nou, fugit în lume, tot numai clădiri și lumini strălucitoare.

Oh... și încă un lucru.

Poate cel mai important.

În mijlocul unei mici formațiuni de animale disfuncționale, noi eram singurii, din câte știam, care aveau în posesie un catâr.

Și ce mai catâr era!

Animalul în chestiune purta numele Ahile, iar povestea felului în care ajunsese dintr-o zonă de curse din oraș în curtea noastră din suburbie era lungă de o poștă. Pe de o parte, povestea includea grajdurile abandonate și pista de antrenament din spatele casei noastre, un regulament administrativ desuet și un bătrân gras și trist, cu vorba împiedicată. Pe de altă parte, în ea figurau răposata noastră mamă, tatăl nostru fugar și cel mai mic dintre noi, Tommy Dunbar.

Pe vremea aceea nu se obișnuia să fie consultați toți cei din casă; venirea catârului fusese controversată. După cel puțin o dispută incinsă, cu Rory...

(- Hei, Tommy, ce mai e ștasta?

- Ce?

- Cum adică *ce*, mă iei la mișto? E un măgar la noi în curte!

- Nu-i măgar, e catâr.

- Și care-i deosebirea?

- Măgaru' e măgar. Catârul e o corcitură de...

- Nu-mi pasă nici dacă-i un fund de cal corcit cu-n ponei de Shetland! Ce caută sub uscătorul de rufe?

- Mănâncă iarbă.

- Asta văd și eu!)

...am reușit până la urmă să-l păstrăm.

Sau mai bine zis catârul a rămas.

La fel ca în cazul celor mai multe dintre animalele lui Tommy, și în privința lui Ahile au fost unele probleme. În primul rând, catârul avea ambițiile lui; cum ușa cu plasă din spate răposase și dispăruse, nu o dată intrase în casă pe ușa lăsată întredeschisă sau deschisă de-a binelea. Asta se întâmpla cel puțin o dată pe săptămână, și cel puțin o dată pe săptămână mie îmi sărea țandăra. Cam așa:

Blasfemia era la ordinea zilei la mine pe atunci, recunoscut fiind pentru că despărțeam numele lui Isus și puneam accentul pe Hristos.

– Dacă nu v-am zis de-o sută de ori, nu v-am mai zis niciodată! Închideți ușa din spate!
Și așa mai departe.

Ceea ce ne aduce din nou la Ucigaș și la o-ntrebare: cum de-a știut?

Cum de-a ghicit că, atunci când avea să ajungă aici, niciunul dintre noi n-avea să fie acasă?

Cum de-a știut că va trebui să aleagă între a-și folosi vechea cheie și a aștepta pe verandă – ca să ne pună acea singură întrebare, ca să-și lanseze propunerea.

Dispreț și ridiculizare, la asta se aștepta, asta-și atrăgea, firește.

Dar nu la așa ceva.

Ce mai rafală:

Casa apăsătoare, asaltul tăcerii.

Și hoțul, tâlharul acela de catâr.

Undeva, cam pe la șase și un sfert, a luat în lung Archer Street, pas după pas, iar animalul de povară a clipit la el.

Și așa s-a întâmplat.

Prima pereche de ochi peste care a dat Ucigașul în casă fusese a lui Ahile, iar cu Ahile nu era de joacă. Ahile era în bucătărie la câțiva pași de ușa din spate, în fața frigiderului, având afișată pe fața lui lunguiață și inegală obișnuită expresie gen „Și tu la ce naiba te holbezi?“ Cu nările umflate, mesteca agale. Nonșalant. Pe deplin în control. Dacă avea grijă de bere, atunci se descurca perfect.

Ei bine?

Ajunși în acest punct, Ahile părea să ducă greul discuției.

Mai întâi orașul, acum catârul.

Teoretic, avea un oarecare sens. Dacă vreun reprezentant al speciei cabaline avea să-și facă apariția undeva în acest oraș, apoi aici trebuia să fie – grajdurile, pista de antrenament, glasurile îndepărtate ale comentatorilor cursei.

Dar un catâr?!

Șocul fusese unul de nedescris, iar împrejurimile nu erau în niciun caz de ajutor. Bucătăria asta avea o geografie și un climat ale ei proprii.

Pereți întunecați.

Podea părjolită.

Un țarm de vase murdare întinzându-se până la chiuvetă.

Și apoi căldura, căldura.

Chiar și ostilitatea vigilentă a catârului se domoli momentan, ca urmare a acestei călduri teribile, de categorie grea. Era mai rău înăuntru decât afară – o ispravă la care nu puteai strâmba din nas.

Totuși, nu-i trebui mult lui Ahile până să revină la chestiunea stringentă – sau cumva Ucigașul era atât de deshidratat, încât începuse să halucineze? Dintre toate bucătăriile din lume. Îi trecu fugar prin minte să-și vâre pumnii în ochi, să smulgă imaginea de acolo, dar n-avea niciun rost.

Fiindcă era real.

Era sigur că animalul – javra de catâr cenușiu, bălțat, roșcat, maro, cu mutră păroasă, ochi mari și nări umflate – stătea neclintit pe podeaua crăpată, victorios, lăsând perfect clar de înțeles un lucru:

Un ucigaș ar trebui, probabil, să facă multe lucruri, dar niciodată, în niciun caz, indiferent de circumstanțe, n-ar trebui să vină acasă.

Încălzirea în stilul Clay

În celălalt capăt al orașului, în timp ce Ucigașul dădea ochii cu catărul, era Clay, iar Clay se încălzea. Ca să spunem adevărul, Clay se încălzea tot timpul. În momentul acela se afla într-o veche clădire cu apartamente, cu scările la picioarele lui, un băiat în cârcă și un nor de furtună în piept. Părul lui scurt, închis la culoare, îi stătea lipit de cap, iar în ochi îi ardea câte un foc.

Fugind alături de el, în dreapta, era un alt băiat – unul blond, cu un an mai mare –, străduindu-se să țină pasul și totodată împingându-l. În stânga alerga un câine border collie, ceea ce însemna că erau Henry și Clay, Tommy și Rosy, făcând ceea ce făceau întotdeauna:

Unul dintre ei vorbea.

Unul dintre ei se antrena.

Unul dintre ei se ținea cu ghearele și dinții.

Chiar și cățeaua dădea tot ce putea.

Pentru această metodă de antrenament, aveau o cheie și plățiseră un prieten; le era deci garantată intrarea în clădire. Zece dolari pentru un boț de beton îndesat. Deloc rău. O luară la fugă.

– Rahat de doi bani! exclamă Henry (cel care aducea banii, cel prietenos) de lângă Clay.

În fugă, cu salturi mari, răsă. Zâmbetul îi alunecă de pe față; îl prinse în palmă. În momente ca asta, obișnuia să comunice cu Clay prin intermediul insultelor încercate și verificate.

– Ești un nimic, îi spuse. Ești moale.

Îl dorea, dar trebuia să continue să vorbească.

– Ești moale ca un ou fiert două minute, băiete. Mi se face greață văzându-te cum alergi.

Și nu trecu mult înainte ca o altă tradiție să fie respectată.

Tommy, cel mai mic, strângătorul de animale pe lângă casă, își pierdu una dintre încălțări.

– Rahat, Tommy, parcă ți-am zis să-i legi mai bine. Haide, Clay, ești slab, ești ridicol. Ce-ai zice să-i dai bice?

Ajunseră la etajul al șaselea, iar Clay îi dădu drumul lui Tommy din cârcă și se ocupă de gura din dreapta. Se prăbușiră pe dalele prăfuite, Clay zâmbind pe jumătate, ceilalți doi râzând, fără să se sinchisească vreunul de transpirația care-i uda. În luptă, Clay își înfășură brațul pe după capul lui Henry. Îl ridică și-l luă la fugărit.

– Chiar trebuie să faci un duș, amice.

Tipic pentru Henry. Întotdeauna spuneam între noi că, dacă vrei să-l dovedești, trebuie să-i omori gura de două ori.

– De-a dreptul șocant!

Simțea forța din brațul lui Clay care-i strângea gâtul cu gură spurcată.

Ca să-i întrerupă, Tommy, cu toți cei treisprezece ani ai lui, făcu un salt din alergare și se prăvăliră toți trei, brațe și picioare, băieți și pardoseală. În jurul lor, Rosy sărea și țopăia; cu coada pe sus, corpul întins. Picioare negre. Labe albe. Lătră, dar ei continuară să se bată.

Când terminară, se întinseră pe jos, cu fețele în sus; era o fereastră acolo, la ultimul etaj din puțul scării, și o lumină palidă, și piepturi care se ridicau și coborau. Aerul era greu. Tone de aer pulsându-le din plămâni. Henry gâfâia tare, dar gura îl arăta așa cum era.

– Tommy, javră mică! zise uitându-se la el și rânjind. Cred că mi-ai salvat viața, puștiule.

– Mulțam.

– Ba nu, ție mulțam, spuse cu un gest spre Clay, care se ridicase deja într-un cot și își ținea mâna cealaltă în buzunar. Nu pricep de ce ne punem mintea cu țicnitul ăsta.

Nici eu.
Dar pricepeau.

În primul rând, era un băiat Dunbar, iar în privința lui Clay, voiai să știi.

Și totuși, ce era?

Ce era de știut în privința lui Clayton, fratele nostru?

Întrebările îl urmăreau de ani întregi, de exemplu de ce zâmbea, dar nu râdea niciodată?

De ce se bătea, dar niciodată ca să câștige?

De ce-i plăcea atât de mult pe acoperișul nostru?

De ce alerga nu de plăcere, ci pentru disconfort – ca un fel de cale către suferință și durere, și niciodată nu dădea înapoi?

Dar niciuna dintre nedumeririle astea nu era preferata lui.

Astea erau întrebări de încălzire.

Nimic mai mult.

După ce stătură o vreme cu fețele în sus, o luară de la capăt în încă trei runde, Rosy culegând pantoful căzut din calea lor.

– Hei, Tommy!

– Ce?

– Strânge-i mai bine data viitoare, bine?

– Sigur, Henry.

– Cu nod dublu, altfel te spintec.

– Bine, Henry.

Ajunși jos, îi dădu o scatoalcă pe umăr – semnalul de a urca iar în spinarea lui Clay – și urcară iar scara în fugă, coborând cu liftul. (Trișând, după cum ar crede unii, dar de fapt mult mai dificil: se scurta timpul de odihnă.) După ultima urcare, Henry, Tommy și Rosy coborâră iar cu liftul, dar Clay o luă pe scări. Afară, se duseră spre fierătania de mașină a lui Henry și începură obișnuita procedură:

– Rosy, dă-te de pe scaunul din față!

Câinele ședea la volan, cu urechile ridicate, ca două triunghiuri perfecte. Părea gata să potrivească radioul.

– Hai, Tommy, ia-o de acolo, fă-ne favoarea asta!

– Vino, fetița, nu te mai prosti!

Henry își îndesă o mână în buzunar.

Un pumn de monede.

– Ia, Clay, ne vedem acolo.

Doi băieți plecară cu mașina; celălalt o luă la fugă.

Pe geamul deschis:

– Hei, Clay!

Continuă să alerge. Nu se întoarse, dar auzise bine. Același lucru, de fiecare dată.

– Ia margarete dacă poți, erau preferatele ei, ții minte?

De parcă el n-ar fi știut!

Mașina opri pe dreapta, cu avariile licărind.

– Și nu te lăsa fraierit cu prețul!

Clay alergă mai repede.

Ajunse la deal.

La început, eu îl antrenam, pe urmă Rory, iar dacă eu o făceam cu un soi de integritate aiurită de modă veche, Rory îl storcea de puteri, dar niciodată nu-l frângea. Cât despre Henry, el încropise un plan – o făcea pentru bani, dar și fiindcă-i plăcea, lucru pe care-l vom vedea în curând.

De la început fusese simplu, dar stupefiant:

Îi puteam spune ce să facă.

Iar el făcea.

Îl puteam tortura.

Iar el suporta.

Henry îl putea azvârli din mașină fiindcă văzuse câțiva amici mergând spre casă prin ploaie, iar Clay cobora și o lua la fugă. Apoi, când treceau pe lângă el și-i strigau pe geamul deschis al portierei „Nu mai tândăli!“, el alerga mai repede. Tommy, vinovat ca un păcătos, privea prin lunetă la Clay, care se uita până când mașina